AARHUS **TEATER** LÆRING

Leonora Christina

Sandhedens Dronning

Undervisningsmateriale **Sæson 2022/23**

© AARHUS **TEATER**

Indhold

INTRODUKTION 3
PRAKTISK INFORMATION 4
TILBUD FRA AARHUS TEATER LÆRING 5
LEONORA CHRISTINA – SANDHEDENS DRONNING 7
HISTORIEN OM LEONORA CHRISTINA – KORT FORTALT 9
HENDES SJÆLSSTYRKE OG UHYRE INTELLIGENS 10
KARAKTERERNE I FORESTILLINGEN 11
PÅ JAGT I HISTORIEN 12
NANNA BØTTCHER OM AT NÆRME SIG LEONORA CHRISTINA 13
NÅR ALT ER BLÅT 14
UDDRAG FRA MANUSKRIPTET 20
ANDRE (SKOLE)RELEVANTE FORESTILLINGER 24

Kjartan Hansen (Corfitz Uhlfeldt), Nanna Bøttcher (Leonora Christina) og musiker Jakob Bangsø
Foto Emilia Therese

Introduktion

Kære underviser

Nu er det endelig tid til at vise jer Leonora Christina - Sandhedens Dronning. Forestillingen blev til under corona-nedlukningen i 2020, men kom aldrig til at spille for publikum.

Det er det heldigvis blevet tid til nu. Teater er en levende proces og en genopsætning vil altid have små ændringer, så måske vil det vise sig, at der ikke er helt overensstemmelse mellem det, I ser på billederne fra 2020 og det, I ser på scenen i 2022.

Materialet her har fokus på processen omkring det at skabe en teaterforestilling. Her er derfor bl.a. interviews med vores teaterhistoriker Marianna Philipsen, med Nanna Bøttcher, der spiller hovedrollen og med David Gehrt, der er vores husscenograf og som har stået for scenografi og kostumer til forestillingen.

Vi har denne gang valgt at sammensætte materialet, så det åbner maskinrummet indtil det, vi har lavet, mens verden har været lukket mere eller mindre ned. Vi har nedtonet det historiske materiale, for der er rigtig meget at hente på nettet, hvor eleverne selv kan gå på opdagelse i litteraturhistoriske værker og i danmarkshistorien. Og trænger I til en tur ud, så er det en god idé at lytte til podcasten "Klassikere genfortalt III: Maria Helleberg genfortæller Jammers Minde af Leonora Christine".

Bagerst i materialet finder I uddrag fra manuskriptet. Begge uddrag lægger op til en diskussion af sandhed og løgn. Hvis sandhed er den sandeste? Hvilken synsvinkel får vi? Og hvem tror vi på?

Forestillingen lægger op til en spændende debat om historisk 'virkelighed' og kunstnerisk frihed. Den debat håber vi, at I vil tage op inden forestillingen – og fortsætte med hinanden efterfølgende.

God fornøjelse med arbejdet.

Aarhus Teater Læring /
Sissel Worm Glass
2022

Praktisk information

Leonora Christina – Sandhedens Dronning

Aarhus Teater Scala Billetbestilling	**4. november - 10. december**
Telefon	Tlf. 70 21 30 21 (man. - fre. 10-16)
Mail	billet@aarhusteater.dk
Online	www.aarhusteater.dk
Priser	
Skolebilletter (når skolen bestiller)	65 kr.
Ungdomsbilletter (under 25 år)	85 kr.

Holdet bag

Dramatisering	Christian Lollike
Iscenesættelse	Fredrik Longva
Scenografi og kostumedesign	David Gehrt
Lysdesign	Súni Joensen
Lyddesign	Kim Engelbrecht
Musikalske kompositioner	Marie Koldkjær Højlund
Skuespillere	Nanna Bøttcher, Kjartan Hansen, Anne Plauborg Mathew, Emil Busk Jensen, Anne Laybourn Mårup, William Bach Jacobsen Halken
Musikere	Jakob Bangsø

Tilbud fra Aarhus Teater Læring

I TEATRET

INSPIRATIONSHÆFTE TIL LÆRERE OG ELEVER I UDSKOLINGEN OG PÅ UNGDOMSUDDANNELSERNE

Øvelser, opgaver og inspiration til FØR og EFTER jeres teaterbesøg
Formålet med materialet er at give dig inspiration og redskaber til at arbejde med den teaterforestilling, du skal opleve sammen med dine elever og /eller det teaterværksted, I skal deltage i på Aarhus Teater.

Materialet er tilrettelagt, så det kan bruges både før og efter jeres besøg i teatret. Det knytter sig ikke til en bestemt forestilling, men favner bredt, så det vil kunne bruges til at åbne for mange forskellige typer af teater-oplevelser, fra små intime forestillinger til musicals og store opsætninger.

I materialet kan I få kendskab til teatrets fagsprog, scenerummet og de scenekunstneriske virkemidler, så I er bedre klædt på til det I skal opleve sammen i mørket. I får præsenteret Aarhus Teaters forskellige scener og får gode råd til jeres teatertur.

I materialet finder I også vinkler på det at lave en forestillingsanalyse og refleksionsopgaver, der kan sætte teater-oplevelsen i perspektiv.

Find materialet her:
http://backend.aarhusteater.dk/media/ssllg1jm/final_før-efter-tiltag_-ungdomsuddannelse-udskoling.pdf

Foto: Mikkel Cantzler Christensen, Aarhus Teater 2020

TEATERVÆRKSTED

På Aarhus Teater eller på din skole

I teaterværkstedet arbejder eleverne kropsligt med tematikker og æstetiske greb fra en af Aarhus Teaters aktuelle forestillinger.
Gennem forskellige teaterøvelser klædes eleverne gradvist på til den afsluttende visningsopgave, der skaber forløbets røde tråd. På den måde får eleverne en unik mulighed for at forstå sig selv i forhold til den relevante forestilling.

Teaterværkstedet tilrettelægges specifikt efter det pågældende klassetrin og henvender sig derfor både til elever og lærere i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. Værkstederne foregår på Aarhus Teater eller på din skole og varetages af en professionel teaterpædagog. Der kræves ingen forkundskaber hos eleverne.

Arbejdet i teaterværkstedet kan bidrage til, at eleverne får et mere varieret og nuanceret forhold til kunst og kultur ved at prøve scenekunsten på egen krop. Desuden styrkes de faglige kompetencer som fx bedre sprogforståelse, mundtlig fremstilling, og analyse og fortolkning. Og ikke mindst øges elevernes selvværd og fællesskabsfølelse.

Vi anbefaler, at I benytter jer af teaterværkstedet, inden I skal i teatret.

Teaterværkstedet er gratis for skoler i Aarhus Kommune / 1.000 kr. for andre skoler
Læs mere om pris og bestilling

Foto: Mikkel Cantzler Christensen, Aarhus Teater

Leonora Christina – Sandhedens Dronning

CHRISTIAN LOLLIKE GÅR I KØDET PÅ DEN RADIKALE ENER FRA BLÅTÅRN OG DYKKER NED I ET AF DANMARKSHISTORIENS VILDESTE DRAMAER.

Verdensborger og førstedame. Årelang straffefange og litterært fyrtårn. Leonora Christina var ikke bare Christian IV's datter, hun var en særdeles stærk, topbegavet og helt enestående kvinde i sin egen ret.

I et intenst og hæsblæsende drama går dramatiker Christian Lollike tæt på danmarkshistoriens mest spektakulære kvindeskikkelse. Gennem Jammers Minde, Leonora Christinas selvbiografiske erindringer fra Blåtårn, går Lollike løs på endnu en klassiker efter sin Reumert-succes med *Erasmus Montanus* på Aarhus Teater.

Leonora Christina var stormfuldt og lykkeligt gift med rigshofmester Corfitz Ulfeldt – en mand helt inde i magtens centrum, som dog rapsede af statskassen og blev anklaget for højforræderi. Parret måtte som i en klassisk road-movie flygte til udlandet, men vendte hjem, og i 1663 blev Leonora Christina taget til fange og uden rettergang spærret inde i fængslet i Blåtårn på Københavns Slot. Her sad hun under kummerlige forhold i 22 år og nedskrev sine erindringer: *Jammers Minde*, en kanoniseret, litteraturhistorisk perle og et fyrværkeri af kvindeklogskab.

Det er kongeligt drama i hænderne på dansk teaters enfant terrible, Sort/Hvids kunstneriske leder Christian Lollike, instrueret af norske Fredrik Longva. Forestillingens omsluttes af sit helt eget lydunivers skabt af The Overhead ved Marie Koldkjær Højlund og Morten Riis, som med kompositioner af komponist Astrid Sonne, indrammer dramaet. David Gehrt, Aarhus Teaters husscenograf, står for scenografi og kostumer.

Oplev Aarhus Teaters uforlignelige Nanna Bøttcher og Kjartan Hansen som Leonora Christina og Corfitz Ulfeldt i danmarkshistoriens vildeste kærlighedshistorie.

Sophie Amalies kostume Foto: David Gehrt, 2020

Portræt af Leonora Christina Ulfeldt af Gerrit van Honthorst 1647

Historien om Leonora Christina – kort fortalt

Leonora Christina blev født i 1621 og hun var datter af Christian IV og hans anden hustru, Kirsten Munk. Hun var, efter sit eget udsagn, sin fars yndlingsdatter, køn, kvik og charmerende.

Allerede som 9-årig blev hun trolovet med kongens kammerjunker, Corfitz Ulfeldt, en veltalende og ærgerrig mand, der ville frem i livet. De blev gift i 1636, da Leonora var femten, og Corfitz tredive. Han steg hurtigt i graderne: fra statholder over København i 1637 til rigshofmester i 1643. Som barn af andet ægteskab havde Leonora ingen ret til at kalde sig prinsesse, men i kraft af sin mands position blev hun alligevel rigets førstedame.

Den ambitiøse Ulfeldt faldt hurtigt i unåde. Hans varetagelse af statens finanser var mildest talt tvivlsom, han var under anklage for bedrageri. I 1648 døde Christian IV, og Leonoras halvbror Frederik III blev regent. Forholdet mellem den nye konge og hans rigshofmester var køligt, og efter beskyldning om et komplot mod kongen og med udsigt til en rigsrevision, flygtede ægteparret Ulfeldt til Sverige i 1651, hvor de opholdt sig hos Dronning Kristina ved det svenske hof.

Da parret i 1660 vendte tilbage til København, blev de arresteret for landsskadelig virksomhed under svenske-krigene. Året efter blev de dog løsladt på ydmygende betingelser og henvist til en aftægtsbolig på Fyn.

Straks efter var Corfitz Ulfeldt i gang med nye konspirationsplaner, og han sendte Leonora Christina til London for at inkassere et gammelt lån. Her blev hun arresteret og udleveret til Danmark.

Den 8. august 1663 blev hun fængslet i Blåtårn, hvor hun blev udsat for hårde forhør, der skulle få hende til at afsløre sin mands planer. Hun nægtede al kendskab til sin mands landsforræderiske planer, men blev alligevel holdt i fangenskab i Blåtårn i næsten 22 år fra 1663-85. Det var denne fængsling, der dannede grunden for *Jammers Minde*.

Jammers Minde er en selvbiografi, der skildrer hendes liv. Et liv der var fyldt til randen med dramatiske konflikter, sejre og ydmygelser

Manuskriptet blev ved en tilfældighed fundet i Wien i 1868 af en dansk Tycho Brahe-forsker. Håndskriftet var gået i arv til hendes børn, og skriftets mening var netop, at hun ville forklare og forsvare det livsforløb, hun havde gennemlevet.

Kilde: Litteraturens Veje iBog / Systime

Hendes sjælsstyrke og uhyre intelligens

INTERVIEW MED AARHUS TEATERS ARKIVAR OG HISTORIKER MARIANNE PHILIPSEN

Hvorfor er Leonora Christinas historie interessant i dag?

Leonora Christina er interessant til alle tider, fordi hendes historie og hendes sind, hendes mentale overlevelse og hendes markante karakter er så velbevaret. Bevaringen skyldes hendes eget værk, nemlig de litterære testamenter hun sendte ud i verden og som tegnede netop den karakterstærke kvinde, vi oplever hende som i dag. Indtil hendes *Franske Selvbiografi* og *Jammers Minde* kom til offentlighedens kendskab i 1800-tallet havde hun blot været Christian IV´s datter, der sammen med sin mand forrådte Danmark og blev fængslet for det. Det er selvbiografien og ikke mindst *Jammers Minde*, der har gjort hende både udødelig og uafrystelig. Nu splitter hun sin eftertid i beundring for hendes sjælsstyrke og uhyre intelligens, i diskussioner om hendes skyld og i tvivl (og latter) over hendes åbenlyse løgne og fortielser.

Hendes værk er et 350 år gammelt mønstereksempel på branding, spin og selviscenesættelse. En iscenesættelse, der stadig kaster skygger over hendes modstanderes eftermæle.

Det var en anden verden, et helt andet samfund, præget af et tankesæt og en virkelighed, der er massivt anderledes end vores i dag. Men de menneskelige grundvilkår og karaktertræk var de samme: kærlighed, had, magtbegær, sorg, angst, sygdom, død og fornedrelse.

Du har, som historiker, været Christian Lollikes sparringspartner under tilblivelsen af manuskriptet. Hvordan har den proces, fiktionsskrivning om danmarkshistorien, været?

Det har været et kæmpe privilegium og en udfordring at være med på sidelinjen af Lollikes arbejde med manuskriptet; jeg har skullet turde tænke ud af "historikerboksen" og stadig holde øjet på bolden.

Heldigvis har jeg nu været helt tæt på teater i mange år, så jeg kender og forstår scenekunstens muligheder og virkemidler, og derfor har jeg ikke været så bange for det. Det vigtigste for mig har været at følge Christian Lollikes retning og så lægge historiefaglig substans i de spor han lagde. Selvom manus vrimler med (over)dramatisering og fiktion, nogle gange med kronologiske hårdknuder, følger det alligevel den røde tråd i den historiske virkelighed.

Man bliver pisket ud og ind af den underlige autofiktion, som Leonora Christina selv delvist skabte.

Derudover har jeg arbejdet med den historiske baggrund og givet input til resten af holdet på forestillingen også; instruktør, scenograf, skuespillere, komponister og musikere og har oplevet en stor åbenhed og lydhørhed.

De har helt sikkert "wie es eigentlich gewesen" med i deres kunstneriske arbejde, og det er en udsøgt fornøjelse at opleve dem arbejde og udvikle historien og karaktererne.

Karaktererne i forestillingen

FAMILIEN:

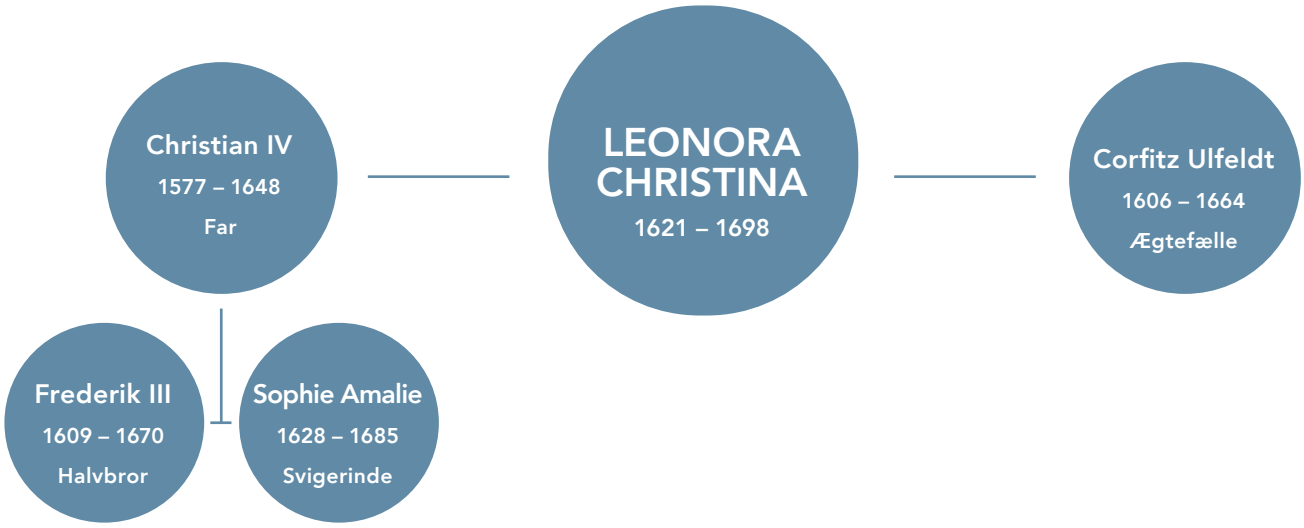

ØVRIGE MEDVIRKENDE:

På jagt i historien

Undersøg de forskellige historiske personers liv og levned og find ud af, på hvilken måde de havde (og kunne have haft) indflydelse på Leonora Christinas liv.

Leonora Christina
Datter af Christian IV
Spilles af Nanna Bøttcher

Medvirkende
Nanna Bøttcher, Kjartan Hansen m.fl.
Christian Lollike
Af
Fredrik Longva
Iscenesættelse
David Gehrt

Corfitz Ulfeldt
Gift med
Leonora Christina
Spilles af Kjartan Hansen

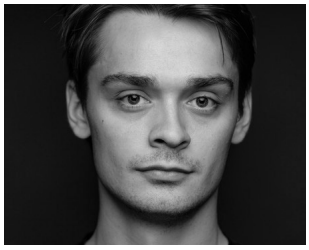

Frederik III
Leonora Christinas halvbror
Spilles af Emil Busk Jensen

Sophie Amalie
Gift med Frederik III
Spilles af Anne Plauborg

Dina, Dronning Kristina og Enkedronning Anna
Spilles af Anne Layborn

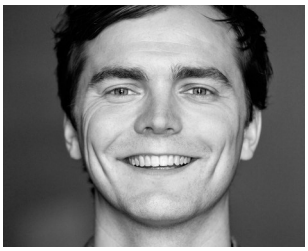

Christian IV, Descartes og fangevogter Fuchs
Spilles af William Bach Jacobsen Halken

Nanna Bøttcher om at nærme sig Leonora Christina

Allerede tilbage i februar 2020 deltog Nanna Bøttcher fra Aarhus Teaters ensemble i den første workshop om forestillingen, så processen har været lang og hun har været vidt omkring. Nanna fortæller, at hun til lige præcis denne opgave har læst rigtig meget historisk materiale for at forstå kvinden Leonora Christina. Og sparret med dramatikeren Christian Lollike og Aarhus Teaters arkivar Marianne Philipsen for at ruste sig til den spændende og udfordrende opgave det er at skulle puste liv i en så markant kvindeskikkelse fra danmarkshistorien.

Læs herunder nogle af Nannas svar, da hun blev spurgt, hvordan hun har nærmet sig Leonora Christina. Hvilke overvejelser har hun gjort sig, hvad har været vigtigt for hende som skuespiller og hvorfor?

- I vores version, som er dramatiseret af Christian Lollike, har det været vigtigt for mig at forstå, hvornår Leonora digter/lyver og hvornår hun/vi læner os op ad historiske fakta – ellers kan jeg ikke undersøge den manipulation, der er i fortællingen. Og så kan man jo altid diskutere om historie er fakta eller det er, som Napoleon (måske) har sagt: "Historien er et sæt af vedtagne løgne".

- Vi kan ikke bare gå ud fra, at publikum nødvendigvis kan hitte rundt i løgn og sandhed i denne forestilling, for der er ikke ret mange af os, der ved ret meget om Leonora Christina – andet end "noget med en eller anden dame, der sad vildt længe i fængsel" Altså eksempel: når instruktøren Quentin Tarantino vælger at slå Hitler ihjel i en fransk biograf i filmen *Inglourious Basterds* (2009), så VED vi, at det er en løgn og en kunstnerisk manipulation - fordi (næsten) alle kender til enden på 2. verdenskrig. Men når Leonora fortæller, at hun mødte Rene Descartes og havde en samtale med ham, som inspirerede ham til en af hans teser - kan vi ikke gå ud fra, at alle ved, at det ikke passer (eller i øvrigt kender til ham og hans filosofi). Og når vi hører om, at Leonora Christina er venstrehåndsdatter - kan vi ikke gå ud fra at folk nødvendigvis ved, hvad det betyder i forhold til arveret etc. (Det gjorde jeg i al fald ikke selv) - derfor har jeg været nødt til at sætte mig ind i rigtig mange ting.

- Så prøver jeg indimellem at forestille mig, hvor klamt og levende der har været i tårnet. Jeg prøver at tænke på, når jeg en sjælden gang har hård mave og synes det er kæmpe nederen, hvilken smerte hun så må have haft, når hun ikke har kunne bevæge sig rundt i 22 år - hun beskriver i *Jammers Minde* bl.a. hvordan hun giver sig selv lavementer og hun laver en dims af noget metal for at grave en "stor sten" ud af sig selv. Jeg tænker meget på hendes krop. Den klarede (mindst) 15 fødsler (den første som 16-årig) og den var ofte på flugt. I bidende kulde og også som gravid!!! Den sad 17 måneder i fængsel i Hammershus og senere 22 år i Blåtårn. Og hendes sind; sikken en stamina. Hun bevarede sin forstand igennem det og hun blev 76 år!! Wow!

Når alt er blåt

DAVID GEHRT OM SCENOGRAFI OG KOSTUMER

På Scalascenen er nu bygget en scenografi, der har form som en kasse. Kassen måler 6 meter i højden og 11 meter i bredden og den danner rammen om Leonora Christina, sandhedens dronning – den er blå - ligesom det meste andet i denne opsætning.

Nanna Bøttcher (Leonora Christina) og Kjartan Hansen (Corfitz Uhlfeldt) Foto Emilia Therese

Også alle kostumerne er holdt i blåt. Her er der er arbejdet med rigtig mange forskellige materialiteter og overflader. Det er et virkelig interessant formeksperiment, der har givet rig lejlighed til at eksperimentere med stoffer og overflader, for én ting er, hvad materialerne kan i sig selv, en anden ting er, hvordan de reagerer i sammensætningen med andre materialer. Nogle af stofferne er fx behandlet, så overfladerne har ændret sig ved at sy to forskellige typer af stof sammen i 'gitre' og så vaske dem, så det ene stof er krympet og det andet ikke. Kostumerne er under prøveforløbet hentet ind på scenen af flere omgange for at undersøge, hvordan de mange blå farvenuancer reagerer i scenelyset. Da hele rummet er blåt og der også er blå belysning, der forstærker farverne, så har det været et vigtigt at få kostumerne på scenen tidligt i processen for at kunne sikre sig, at de ikke bare drukner i alt det blå.

Det har heldigvis vist sig, at det gør de ikke. Det skyldes blandt andet de mange brydninger i materialet, der både er mat, blankt, groft, fint og med/uden struktur.
Kostumerne er periodiske, dvs. de tager udgangspunkt i den historiske tid. Herunder er David Gehrts kostume-tegninger og hans bud på, hvordan karakterne ville se ud, hvis historien var blå.

Søg på nettet efter billeder af de historiske personer og sammenlign med de kostumer, der er på billederne på side 16 - 18. Hvilke ligheder er der og hvordan kommer de til udtryk? Og hvilke forskelle?

Nanna Bøttcher (Leonora Christina) Foto Emilia Therese

Kostume-illustrationer

Fotos David Gehrt (2020)

Leona Christina

Leonora Christina

Corfitz Ulfeldt

Corfitz Ulfeldt

Dina Vinhofvers (Illustration:

Enkedronning Anna

Dronning Kristina

Descartes

Christian IV

Bøddel

Frederik III

Sophie Amalie

SOM FORESTILLINGEN SKRIDER FREM ÆNDRER BÅDE SCENOGRAFI OG KOSTUMER SIG

David Gehrt har arbejdet med et udtryk, hvor rum og karakterer gennemgår en dekonstruktion forstået som en modstand, der bryder ned. Det får den betydning, at "maskerne falder", både i konkret og overført betydning, så den sandhed, der er Leonora Christinas, langsomt går i opløsning. Scenografien åbner sig gennem et forhæng og teatrets kunstneriske virkemidler, dvs. dem vi bruger for at skabe illusionen af 1600-tallet for publikum, træder konkret frem. Vi ser på den bagerste del af scenen både båndmaskiner, monitorer, arbejdslamper og ledninger og på den måde åbner midterscenens forhæng for et direkte udsyn til et rum i opløsning. Der bliver åbnet til teatrets maskinrum og det bliver synligt, at teatret er en iscenesat virkelighed.

I kostumerne kommer det til udtryk ved, at det der i begyndelsen var periodisk, stramt og stilistisk bliver afklædt. Skuespillerne afklæder sig kostumerne og tilbage står de i 'resterne af kostumerne': underkjoler, undertøj, uden parykker og med bare fødder – og også her bliver vi vidne til et fald i illusionen, perioden fjernes og tilbage står (måske) sandheden i fortællingen.

Læg mærke til, hvornår og hvordan illusionsbrudene træder frem, når I ser forestillingen og diskuter i den forbindelse Leonoras replikudveksling med filosoffen Descartes (4. scene)

LEONORA
Fortæl mig noget jeg ikke ved.

DESCARTES
Hvis De er en ægte sandheds-jæger er det afgørende, indimellem at tvivle på alt.

LEONORA
En sandhed er ikke andet end en løgn, der er gentaget et tilstrækkeligt antal gange.

Teatrets virkemidler synligjort på scenen (Foto: David Gehrt)

Uddrag fra manuskriptet

PROLOG

Når tæppet går op for forestillingen er Leonora Christina der. Lige dér. Foran os som publikum og hun begynder med denne prolog, der er en indledning til det, forestillingen handler om. Hun er alene på scenen og får på den måde taletid og mulighed for at introducere sig selv, som hun selv ser sig i sin egen sandheds øjne, inden vi møder alle de andre personer.

Læs prologen med fokus på, hvilke sejre og hvilke ydmygelser, Leonora Christina ridser op for os. Hvem er hun? Hvad fortæller hun om sig selv?

Godaften.
Blot fordi jeg døde for mere end 300 år siden kan vi vel godt tale sammen. Om end omstændighederne forekommer mig at være

Ser sig omkring i teatret.

lidt opstyltede for en kvinde, der har siddet indespærret i et tårn i 22 år uden rettergang, blandt rotter og kakerlakker, spist opkast og halvfordærvet kød, anklaget for landsforræderi. En anklage, der stadig klæber uretmæssigt til mit navn. Det navn min far Kong Christian IV gav mig. Lille Leonora. Store Leonora. Leonora Christina. Landsforrædder...

Hun fnyser, ryster på hovedet.

En dydig herre elskede mig og i ulykken svigtede jeg ham ikke. Derfor måtte jeg lide. Alskens rædsler påført mig af misundelige og ubegavede mennesker. Det er sandheden. Og hvis I ikke tror mig, så følg med erindringens bugtede stier tilbage til dengang tiden var rå og døden noget man levede
med. Fire af mine søskende afgik ved døden inden de var to år. Min barnekæreste, Maurits, døde også. Jeg smittede ham med børnekopper. Man fortalte mig ikke han var død. Man viste mig i stedet en glaskiste, hvori hans balsamerede lig lå, omgivet af rosmarin. Den dag i dag afskyr jeg den lugt.

Som 9-årig blev jeg trolovet med en ældre herre, en vis lensgreve, Corfitz Ulfeldt, der var hofjunker hos Kongen. Han var ikke rig, tværtimod, men hvad han ikke havde her

Hun peger på sine lommer.

havde han der og her

Hun peger på sit hoved og antyder noget mere.

Denne Corfitz aflagde flittige besøg. Min far, Christian, kongen, var nødt til at stække det rigsråd, han var tvunget til at arbejde sammen med. Rigsrådet prøvede at tage magten fra ham. Derfor håndplukkede han sine svigersønner og placerede dem og mine brødre i rådet, der således blev mere samarbejdsvilligt.

Hun tænker sig lidt om

Måske burde han have indsat mig i stedet for mine brødre, jeg var dem i al fald overlegen – hvilket min far da også bemærkede.

Uddrag fra manuskriptet

SCENE 7: SOPHIE AMALIE HOS LEONORA

Dronning Sophie Amalie var gift med Frederik III., der var Leonoras halvbror og sammen med ham var hun den ene halvdel af Danmarks første enevældige kongepar. Hendes eftermæle har i høj grad været præget af rivaliseringen med Leonora Christina, som i sine erindringer tegnede et billede af Sophie Amalie som en magtsyg og hævngerrig dronning. Virkelighedens Sophie Amalie var dog en mere nuanceret skikkelse. Hun var en loyal hustru, der hjalp sin mand med at underminere rigsrådet og indføre enevælden i Danmark. Hun udviklede det danske hof og bragte fransk kultur til Danmark.

I denne scene konfronteres Leonora af Sophie Amalie, der har viden om, at Corfitz Ulfeldt har været Leonora utro. Der er intet forsonende over mødet mellem de to kvinder.
Læs dialogen højt to og to og læg mærke til, hvordan magtpositionen skifter undervejs og hvordan de inddrager publkum som sandhedsvidner og (måske) allierede.

SOPHIE AMALIE HOS LEONORA

Sophie Amalie vender rundt … og står pludselig foran Leonora.

SOPHIE AMALIE
Hvor tror du din mand er nu?

LEONORA
Han er hos kongen for at sige det, som det er. Ja, vi har overskredet budgettet.

SOPHIE AMALIE
Igen.

LEONORA
Men han skal ikke være bekymret.

SOPHIE AMALIE
Det skal du måske.

LEONORA
For hvad dog?

SOPHIE AMALIE
Jeg så Corfitz med en af tjenestepigerne.

LEONORA
Han er hos kongen.

SOPHIE AMALIE
Han har vist også en foretrukken. Hun har et navn. Vil du ikke høre det?

LEONORA
Kun hvis du kan skrige det.

SOPHIE AMALIE
Skrige det? Det faktisk et smukt navn. Lige som hendes barm.

LEONORA
Jeg fornemmer, at min lykke avler en em af skinsyge.

SOPHIE AMALIE
Kalder du mig skinsyg?

Leonora ser kort på publikum.

LEONORA
I dag vil man nok sige jaloux.

SOPHIE AMALIE
På din haltende mand med rådne fødder, der er ved at formøble Danmarks rige?

LEONORA
Hvis du forstod dette, for dig, mærkværdige ord kærlighed ville du næppe gøre dig så snævre forestillinger om troskab til døden jer skiller. Du er som de fleste plumpe mennesker, spærret inde forestillingen om kun at klemme sit skød ud over en enkelt og leve med længsel. Se den gå rundt i sit ægteskabelige bur, hyle om natten og forbitre dagen. Nej, så usselt et liv i angst er han med en anden uha uha vil jeg overlade til jer.

SOPHIE AMALIE
Hun hedder Dina.

LEONORA
Men troskab har intet med det kødelige at gøre.

SOPHIE AMALIE
Det tror du ikke jeg ved.

LEONORA
Det er langt større. Din stakkel. Dersom du selv levede i et fortroligt, jævnbyrdigt ægteskab ville du vide det. Kønsorganerne skal fra tid til anden afspændes - og så længe jeg får hvad jeg skal have, må andre gerne sutte på resterne.

SOPHIE AMALIE
Han hvisker hende også hemmeligheder.

LEONORA
Min mand er om mig som en elsker.

SOPHIE AMALIE
Du lyver dit liv smukkere end det er.

LEONORA
Han er endnu ikke og bliver aldrig, hvad din mand var fra begyndelsen.

SOPHIE AMALIE
Hvad var min mand fra begyndelsen?

LEONORA
Blodfattig, snusfornuftig, mådeholden, forkrampet, nærig.

SOPHIE AMALIE
Din mand ligger lige nu og patter ved samme so somsoldaterne, imens du spankulerer rundt her og leger lykkelig dronning, men alle griner af dig, fordi de ved, at du ikke er kongelig, men venstrehånds-elskerindes horeunge. Du bliver aldrig dronning.

LEONORA
Hvornår er det I skal køre kareten gennem København med krone på hovedet?

SOPHIE AMALIE
Misundelig? Nej, skinsyg? Jaloux?

LEONORA

ryster overbærende på hovedet.

Hende han patter på, fortæller alle jeres hemmelighedervidere.

LEONORA
Hvad siger du?

Sophie Amalie svarer ikke.

Hvad er det hun siger?

SOPHIE AMALIE
Snart, når din far døser ind, overtager Frederik tronen, og så må vi se, hvordan jeres fremtid ser ud.

Leonora vender sig mod publikum.

LEONORA
Man ville komme mig til livs. Som begyndertaktik går man i gang med at smæde rygter om Corfitz's utroskaber. Man var bange for at kongen i sin feber kunne finde på at gøre mig til det vi drømte om. Også selvom det stred imod den forpulede lig-stinkende hånd-fæst-ning, vidste min far at mit hoved under kronen kunne skabe det største rige. Derfor overvejede kongen at lave loven om. Og skulle det ske, ville vi slippe for plumpe mændmagtsyge og i stedet skue mod grækerne og det demokrati, jeg så inderligt længtes efter.

SOPHIE AMALIE
Demokrati? Dig?
Du vil sætte dig selv i et godt lys, i deres øjne.

Hun peger på publikum.

Men har du nogensinde haft andet end dig selv for øje?

Hun ler mens Leonora føder endnu et barn.

ANDRE FORESTILLINGER - fra 65 kr.*

MELANCHOLIA

Aarhus Teater SCALA 25. aug - 28. sept 2022

Danmarkspremiere på en storladen sceneudgave af Lars von Triers apokalyptiske film om jordens undergang.

Melancholia begynder med en fest! Justine er blevet gift med Michael, og Justines søster Claire og hendes mand John holder et storslået bryllup for dem. Men Justine kæmper med depressioner, og vi følger hendes klaustrofobiske oplevelse af hendes eget bryllup, mens hendes søster Claire forsøger at hjælpe hende. Den overdådige fest fortoner sig snart i det uundgåelige og tilintetgørende kollaps.

A CLOCKWORK ORANGE

Aarhus Teater Scala 20. januar - 15. februar 2023

Hårdtslående kultklassiker indtager nu Scala i stort format.
A Clockwork Orange ramte i sæson 20/21 både publikum og anmeldere som et cirkelspark i solar plexus på vores Studio-scene. Anmelderne gik stjerneamok, og billetterne blev revet væk. Så nu rykker vi den ikoniske klassiker ind i et større format på Scala.
A Clockwork Orange er en rå, blodig og tankevækkende historie om den sygt syrede teenager Alex og hans adrenalinpumpede bande. Sammen gør de oprør mod almindelig kedsomhed og et dystopisk samfund ved at udleve deres eneste interesser: Ultravold, sex, stoffer og Beethoven – her bare kaldet 'Ludwig van'. Men hvad stiller samfundet op med et udskud som Alex? Og kan staten troværdigt resocialisere hans slags, når den selv bruger voldelige midler?

BANG

Aarhus Teater STIKLINGEN 16. november - 17. december 2022

Urpremiere på to dramatiseringer af Herman Bangs virtuose noveller om begær og ulykkelig kærlighed.

Herman Bang (1857-1912) er for længst kanoniseret som et af de originale danske bidrag til verdenslitteraturen. Som impressionismens mester og eksponent for det moderne gennembrud forløser han med stor medfølelse såvel de stille eksistenser som de mere excentriske.

De to enaktere om ødelæggende begær dramatiseres af to unge talenter fra linjen for Dramatisk Skrivekunst ved Den Danske Scenekunstskole i Aarhus. Dicte C. Houmøller dramatiserer *Ved Vejen*, og Thor Gunnar Wendtland Henriksen dramatiserer *De Fire Djævle.*

DRACULA

Aarhus Teater STORE SCENE 8. februar - 18. marts 2023

Gysende stemningsfuldt drama om den sagnomspundne vampyr
Når den karismatiske grev Dracula lægger sin mund til den blege kvindehals, skælver vi af fryd. Sådan har det været, siden Bram Stoker gav Dracula-myten liv i sin berømte roman fra 1897.
På Store Scene får du den stormfulde historie om Dracula spillet på hele det gotiske klaviatur: gys og uhygge, kærlighed og erotik, rædsel og raffineret dæmoni.
Dracula vokser op i en tid med voldsomme krige og blodsudgydelser. Men efter i århundreder at have drænet sit hjemland, Transsylvanien, for hver en bloddråbe, bliver Draculas begær efter frisk blod umætteligt. Han invaderer victoriatidens ubestridte millionby London, og med ét er imperiet under angreb. Den nygifte, unge Mina Harker bliver genstand for den dæmoniske greves blodtørst, og en gruppe mænd samler sig omkring hende for at tilintetgøre vampyren.

**** Billetpris 65 kr., når skolen køber billetterne. Ungdomsbilletter (unge under 25 år) 85 kr.***

AARHUS TEATER LÆRING

Vi glæder os til at se jer!